

Vergaderjaar 1988–1989

21 151

Vervanging van de Wet Europese verkiezingen alsmede aanpassing van enige andere wetten in verband met de herziening van de Kieswet

Nr. 7

NOTA VAN WIJZIGING

Ontvangen 4 september 1989

I

In het in artikel I voorgestelde artikel 6, tweede lid, van de Wet Europese verkiezingen wordt «model» vervangen door: formulier.

II

Het in artikel I voorgestelde artikel 14 van de Wet Europese verkiezingen komt als volgt te luiden:

Artikel 14

In afwijking van artikel H 3, eerste lid, tweede volzin, van de Kieswet legt elke inleveraar van een lijst een verklaring over van burgemeester en wethouders van de gemeente waar hij als kiezer is geregistreerd, dat hij bevoegd is tot deelneming aan de verkiezing.

III

In artikel III wordt een onderdeel Ba ingevoegd, luidende:

Ba

Aan artikel 61 wordt een derde lid toegevoegd, luidende:

Hij kan in een regeling tot rechtstreekse verkiezingen van de leden van een commissie als bedoeld in het eerste lid, onder b, de in de Kieswet voorziene afwijkingen van de Wet administratieve rechtspraak overheidsbeschikkingen van overeenkomstige toepassing verklaren.

IV

Artikel V, onderdeel B, komt als volgt te luiden:

B

Artikel 27 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het tweede lid wordt «artikel I 1 der Kieswet» vervangen door: artikel J 1 van de Kieswet.

2. Het derde lid komt als volgt te luiden:

3. Gedeputeerde Staten kunnen besluiten tot afwijking van de in de artikelen G 1, zevende lid, G 2, zevende lid, G 3, eerste lid, G 4, derde lid, en G 5, eerste lid, van de Kieswet bedoelde termijnen inzake registratie van aanduidingen van politieke groeperingen.

3. Het vierde lid komt als volgt te luiden:

4. Indien het een nieuwe gemeente betreft worden bij de nummering van de kandidatenlijsten in afwijking van artikel I 14, eerste lid, eerste volzin, van de Kieswet eerst genummerd de lijsten van politieke groeperingen wier aanduiding was geplaatst boven een kandidatenlijst waaraan bij de laatstgehouden verkiezing van de raad van de gemeente die met de voorbereiding van de verkiezing is belast, een of meer zetels zijn toegekend.

4. Het vijfde lid komt te vervallen.

5. Het zesde, zevende en achtste lid worden genummerd: 5, 6 onderscheidenlijk 7.

6. In het nieuwe vijfde lid worden de volgende wijzigingen aangebracht:

a. De woorden «Het kiezersregister wordt geacht te zijn samengesteld uit het kiezersregister van de in artikel 24 bedoelde bestaande onderscheidenlijk aan te wijzen gemeente» worden vervangen door: Als kiesgerechtigden worden geacht te zijn geregistreerd degenen die als zodanig zijn geregistreerd in de in artikel 24 bedoelde bestaande onderscheidenlijk aan te wijzen gemeente.

b. De woorden «afschriften of uittreksels» worden vervangen door: opgaven.

V

Na artikel VIII wordt een nieuw artikel VIIIa ingevoegd, luidende:

Artikel VIIIa

Indien het bij koninklijke boodschap van 2 oktober 1987 ingediende voorstel van wet houdende nieuwe bepalingen inzake het kiesrecht en de verkiezingen (Kieswet) tot wet wordt verheven, wordt deze als volgt gewijzigd:

A

Voor het bepaalde in artikel C 2 wordt het cijfer 1. geplaatst. Toegevoegd wordt een tweede lid, luidende:

2. Indien deze vier jaren eindigen in een periode, aanvangend met het in artikel C 1, tweede lid, bedoelde tijdstip en eindigend met de dinsdag in de periode van 17 tot en met 23 mei, treden zij af met ingang van de eerstvolgende dinsdag in de in dat lid bedoelde periode nadat drie jaren zijn verstreken sedert de zitting van het centraal stembureau.

B

Artikel Z 6 komt te luiden:

Artikel Z 6

In afwijking van de artikelen F 1 en C 4 vindt de kandidaatstelling voor de periodieke verkiezingen van de leden van de gemeenteraden in 1990

plaats op dinsdag 6 februari en treden de leden van de oude gemeenteraden af met ingang van dinsdag 1 mei.

Toelichting

I tot en met III

Voor een toelichting op deze wijzigingen wordt verwezen naar de nota naar aanleiding van het verslag.

IV

Het nieuwe onderdeel 3 strekt ertoe in de Wet algemene regelen gemeentelijke indeling een voorziening op te nemen waardoor ook bij herindelingsverkiezingen de nummering van de kandidatenlijsten plaatsvindt naar de volgorde van het bij vorige raadsverkiezingen behaalde aantal stemmen. Voorgesteld wordt om, indien het een nieuw gevormde gemeente betreft, als maatstaf aan te houden de aantallen stemmen die bij de laatstgehouden verkiezing van de raad van de gemeente die met de voorbereiding van de verkiezing is belast, door de in die raad vertegenwoordigde groeperingen zijn behaald. Met dit voorstel wordt voldaan aan een bij de behandeling van de Kieswet in de Tweede Kamer door de C.D.A.-fractie ter zake gedaan verzoek.

V, onderdeel A

Deze wijziging werd reeds aangekondigd in de memorie van antwoord op het voorlopig verslag van de Eerste Kamer inzake het wetsvoorstel tot herziening van de Kieswet (kamerstukken I 1988/89, 20 264, nr. 230c). Zij vloeit voort uit de werking van de artikelen C 2 en C 3 van de herziene Kieswet in hun onderlinge samenhang na de aanvaarding van het amendement-Tegelaar-Boonacker op laatstgenoemd artikel. Ter toelichting volgen hieronder de passages uit genoemde memorie die op deze kwestie betrekking hebben.

«In artikel C 2 is de vanouds bestaande regeling neergelegd dat de zittingsduur van een na ontbinding gekozen kamer met een periode van maximaal een jaar wordt verlengd om te bereiken dat volgende verkiezingen weer op het normale daarvoor vastgestelde tijdstip in het jaar plaatsvinden. Uit deze regeling vloeit voort dat de zittingsduur nooit langer kan zijn dan vijf jaren. Zij voldoet daarmee aan het bepaalde in artikel 64, vierde lid, van de Grondwet, waarin de maximale zittingsduur van vijf jaren voor een dergelijk geval is vastgelegd. Als tijdstip waarvanaf de gewijzigde zittingsduur wordt berekend, hanteert artikel C 2 het tijdstip van de zitting van het centraal stembureau waarin de uitslag van de verkiezing is bekendgemaakt. Doet zich bij deze regeling het geval voor dat de Tweede Kamer wegens grondwetsherziening wordt ontbonden tegen het tijdstip waarop de normale zittingsduur geëindigd zou zijn, dan leidt toepassing van artikel C 2 ertoe dat de nieuwe kamer – die eveneens een na ontbinding gekozen kamer is – precies vier jaren zitting heeft, zoals ook het geval is met een niet na ontbinding gekozen kamer.

Toepassing van artikel C 3 kan nu echter meebrengen dat in het genoemde geval – de ontbinding wegens grondwetsherziening tegen het tijdstip waarop de normale zittingsduur zou zijn geëindigd – de ontbinding niet in maart maar wel in mei plaatsvindt, omdat het een jaar betreft waarin ook verkiezingen van provinciale staten of de gemeenteraden worden gehouden. In dat geval zou toepassing van artikel C 2

ertoe leiden dat de na ontbinding wegens grondwetsherziening gekozen kamer niet vier jaren maar vier jaren en tien maanden of, indien artikel C 3, eerste lid, opnieuw van toepassing is, vijf jaren zitting zou hebben. Ingevolge artikel C 2 zou bij voorbeeld het aftreden van de Tweede Kamer, indien zij in mei 1994 is gekozen bij periodieke verkiezingen die tevens ontbindingsverkiezingen wegens grondwetsherzieningen waren, in maart 1999 plaatsvinden. Omdat in dat jaar ook statenverkiezingen zullen worden gehouden, zou het tijdstip van aftreden evenwel ingevolge artikel C 3, eerste lid, worden verschoven naar mei. De kamer zou dus vijf jaren zitting hebben. Indien geen ontbinding had plaatsgevonden, zou de op hetzelfde tijdstip gekozen kamer een zittingsduur van vier jaren hebben. Voor dit verschil bestaat geen reden.

Een ander mogelijk effect van de gecombineerde toepassing van de artikelen C 2 en C 3 is dat in strijd met bovengenoemde grondwetsbepaling de zittingsduur van een na ontbinding gekozen kamer de termijn van vijf jaren met enkele maanden zou kunnen overschrijden. Dat zal zich kunnen voordoen bij een kamerontbinding in een jaar voorafgaand aan het jaar waarin verkiezingen voor provinciale staten of gemeenteraden worden gehouden, tegen een zodanig tijdstip dat de zitting van het centraal stembureau waarin de uitslag van de verkiezing wordt bekendgemaakt, ligt tussen de dinsdag in de periode van 15 tot en met 21 maart en de dinsdag in de periode van 17 tot en met 23 mei. Zou bij voorbeeld de Tweede Kamer in april 1993 worden ontbonden, dan zou de na de ontbinding gekozen kamer ingevolge de artikelen C 2 en C 3 zitting hebben tot eind mei 1998, aangezien in dat jaar gemeenteraadsverkiezingen plaatsvinden. Dit effect is uit een oogpunt van grondwet-tigheid niet goed aanvaardbaar. Weliswaar kan door het tijdstip van ingang van de ontbinding korte tijd uit te stellen dit effect worden ontgaan, maar een wettelijke regeling die rekenkundig deze mogelijkheid impliceert, is toch niet wenselijk.

Ten einde de beide vermelde effecten te vermijden acht ik een aanpassing van artikel C 2 noodzakelijk, en wel in die zin dat de in artikel C 2 genoemde periode van vier jaren verkort wordt tot drie jaren, indien de zitting van het centraal stembureau waarin de uitslag van de verkiezing is bekendgemaakt, valt in de periode, aanvangend met de dinsdag in de periode van 15 tot en met 21 maart en eindigend met de dinsdag in de periode van 17 tot en met 23 mei. Deze aanpassing leidt ertoe dat de zittingsduur van een na ontbinding gekozen kamer zal kunnen variëren van vier jaren min twee maanden tot vier jaren plus tien maanden.»

V, onderdeel B

Deze wijziging strekt ertoe artikel Z 6 van het wetsvoorstel tot herziening van de Kieswet aan te passen aan de omstandigheid dat in 1990 geen periodieke verkiezing van de Tweede Kamer zal plaatsvinden. Van de gelegenheid wordt gebruik gemaakt om in de overblijvende tekst van artikel Z 6 nader te preciseren dat de kandidaatstelling voor de gemeenteraadsverkiezingen en het optreden van de nieuwe gemeenteraden op de tijdstippen volgens de oude Kieswet zullen geschieden. Voor het overige zullen de bepalingen van de herziene Kieswet op deze verkiezingen van toepassing zijn.

De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken,
D. I. J. W. de Graaff-Nauta

De Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken,
B.-J. M. van Voorst tot Voorst